

EFFEKTIV INFORMATIONSSÖKNING

ÖVNINGAR - FACIT

DATABASER

FINNA - finna.fi

Innan du börjar med uppgifterna, gå in på finna.fi och:

- Klicka på "Om Finna"
- Läs
 - Vem medverkar?
 - Vad är Finna?
→ för att få en uppfattning om vad Finna är

Victor Westerholm

- Sök på Victor Westerholm. Hur många träffar får du?
- → 949 (OBS! Viktor - 197 träffar)
- Hur många träffar är tillgängliga på nätet?
- → 87
- Under fliken "tillåtna användningar", välj "bearbetningar, också kommersiell". Hur många sökresultat finns kvar? Vilken typ av resultat är det som finns kvar?
- → 37 st, fotografier, inga målningar

Kalevala

- Kan du hitta Kalevala som e-bok?
- → ja, sök på kalevala, välj tillgänglig på nätet, e-bok

Päivänsäde ja menninkäinen

- Finns noterna till Päivänsäde ja menninkäinen tillgängliga på nätet?
- → nej, men noterna finns att låna på flera bibliotek

Examensarbeten om gymnastik

- Hittar du några examensarbeten som har att göra med gymnastik i skolan?
- → 3 st på svenska (sökte på gymnastik i skolan)
- → 11 154 på finska (sökte på koululiikunta)

FENNICA - fennica.linneanet.fi

Innan du börjar med uppgifterna, gå in på nationalbiblioteket.fi och:

- Klicka på "Tjänster"
- Läs
 - Nationalbibliografitjänsten
→ för att få en uppfattning om vad Fennica är

Kartor

- Sök efter kartor över din hemkommun
- Från vilket år är den äldsta respektive nyaste kartan?
- En karta över Sibbo socken hittar elektroniskt, från vilket år är den?
- → Sibbo socken / kart uppgjord av lantmäteristyrelsen år 1933

Lärohandledningar

- Leta efter lärohandledningar som utkommit under de senaste 5 åren
- Hittar du något intressant?

- → 47 träffar (nästan alla för lågstadiet) - sökte på lärarhandledning 2012-2017
- → 2946 träffar på finska - sökte på opettajan aineisto 2012-2017 (språk: finska)

UNdata - data.un.org

Innan du börjar med uppgifterna, gå in på data.un.org och:

- Klicka på "About us" längst ner på sidan
→ för att få en uppfattning om vad UNdata är för en databas

Elever per lärare i olika länder

- Välj "education/UIS data center" under "databases". Leta fram information om hur många elever per lärare man har i olika länder. I vilket land har man flest elever per lärare? I vilket land har man minst? Välj data från åren 2010-2015.
- → UIS Data Centre, Education, Teaching staff by level of education, Pupil teacher ratio in pre-primary, primary and secondary education
- → Primary education:
- mest: Centralafrikanska republiken, Malawi, Rwanda: 64-84 elever/lärare minst: San Marino, Bermuda, Liechtenstein - 6-7 elever/lärare
- → Lower secondary education:
- mest: Zambia, Sudan, Mauretanien, Afghanistan, Etiopien, Chad, Eritrea osv: 40-50 elever/lärare
- minst: Bermuda, Liechtenstein, Maldiverna, Caymanöarna, Belgien: 5-7 elever/lärare
- → Upper secondary education:
- mest: Eritrea, Nigeria, Nicaragua, Indien, Kenya, Dominikanska republiken: 30-37 elever/lärare
- minst: Caymanöarna, Bermuda, St Kitts och Nevis, Portugal, Luxemburg: 5-7 elever/lärare
-
- OBS: fliken "Select sort order", select by Observation value

Koldioxidutsläpp

- Ta en titt på data för koldioxidutsläpp i världen år 2014
- Vilket land släppte ut mest? Vilket land släppte ut minst?
- → Databases - Environment - Greenhouse Gas Inventory Data - Carbon dioxide CO₂
- → sort by value
- → mest: 5 556 495 = USA
- → minst: 69 = Monaco

OECD - oecd.org

Innan du börjar med uppgifterna, gå in på data.un.org och:

- Klicka på "About"
→ för att få en uppfattning om vad du kan hitta på sidan

Förväntad livslängd

- Hur lång är den förväntade livslängden (vid födseln) för män och kvinnor i Finland?
- → sök på life expectancy, välj tabellen life expectancy at birth, Finland; män: 78,6, kvinnor: 84,4

STATISTIKCENTRALEN - stat.fi

Innan du börjar med uppgifterna, tryck på "STATISTIKCENTRALEN" i balken överst och läs

Placering efter utbildning

- Ta reda på hur det ser ut för nyutexaminerade från olika utbildningar i ditt landskap, är de heltidsstuderande, heltidssysselsatta, arbetslösa?
- → gå in på stat.fi, välj statistik, under "statistik efter ämne" välj utbildning
- → placering efter utbildning, tabeller, databastabellerna och länken till arkivdatabasen,
- placering efter utbildning, välj variabler i tabellen, t.ex. så här i Egentliga Finland:

	Utexaminerade totalt	Heltidssysselsatta	Sysselsatta studerande	Heltidsstuderande	Arbetslösa	Övriga
2015						
Utbildningsområden total						
Egentliga Finland						
Gymnasieutbildning	2 883	540	719	1 146	199	279
Yrkesutbildning	5 389	3 046	546	354	1 085	358
Institutnivå	4	4	0	0	0	0

ANDRA NYTTIGA SIDOR

Biblioteken.fi

- Sök en lista över en författares verk (välj en författare från din region)
- → klicka på Litteratur, Boksampo, författare, författare enligt landskap
- Sök recensioner av djurfantasy skrivet för unga läsare
- → klicka på Litteratur, sidospår: ungdomsböcker, bokhyllor, bokhyllor enligt teman
- Sök information om bilförsäkringen vid utlandsresor
- → klicka på Sök information, länkbiblioteket, hem, försäkringar, trafikförsäkringscentralen, att bila utomlands, vad försäkringen täcker utomlands

Vårdguiden - 1177.se

Luftvägar

- Leta reda på en översiktlig bild på luftvägarna
- → sök på luftvägar, klicka på "Luftvägar och lungor"

Första hjälpen

- Prova att söka med orden:
 - första hjälpen
 - "första hjälpen"

Vad märker du för skillnad?

- första hjälpen: 1115 träffar
- "första hjälpen": 8 träffar

Eurostat - <https://ec.europa.eu/eurostat> (Europeiska kommissionen generaldirektorat för statistik)

Arbetslöshet

- Hur stor är arbetslösheten i Finland i jämförelse med andra europeiska länder?
 - under DATA i balken på högra sidan, klicka på "visualization & tools"
 - välj "country profiles" och "unemployment rate" → Finland i klass med t.ex. Sverige, Lettland och Litauen (6,2-7,6)
 - ELLER välj "statistical atlas" - Chapter 5 "Labour market" och 5.5 "Unemployment rate"

Förnybar energi

- Vilka europeiska länder är bäst på förnybar energi?
 - under DATA i balken på högra sidan, klicka på "visualization & tools"
 - välj "my country in a bubble", klicka på "environment & energy" (sol+moln) och "renewable energy" → Island och Norge

Befolkningspyramid

- Ta en titt på Eurostats interaktiva infografik där man kan jämföra 2017-års befolkningspyramid med prognoser för kommande år med 10 års mellanrum fram till 2080 <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/pyramid2017/index.html?lang=en>
- (Exempel på en länk som kan hittas om man följer Eurostats fb-sida)
 - Hur kommer Finlands befolkningspyramid att förändras?
 - ingen pyramid längre, väldigt mycket folk 85+

Litteraturbanken - <https://litteraturbanken.se/start>

- Vem var det nu igen som skrev dikten med knoppar som brister? I vilken bok publicerades dikten och när?
- Gå in på "sök i texterna", sök på "knoppar brister"
- → Karin Boye, För trädets skull 1935 (Även Nordisk kvinnolitteraturhistoria 3, 1996)

Nationalbibliotekets digitala samlingar - <https://digi.kansalliskirjasto.fi/etusivu>

- Åbo Underrättelser är Finlands äldsta dagstidning som fortfarande utkommer. Första numret gavs ut 3.1.1824. Ta reda på vad som stod på första sidan.
- en nyårshyllning

WEBBSÖKMASKINER

Välj en av följande frågor:

- Varför har stjärnor olika färg?
- Vad är heta källor?
- Vilka är EU-länder 2017?

Använd tre sökmaskiner: Bing, Google, DuckDuckGo.

- Hur många relevanta resultat finns på första sidan på de olika sökmaskinerna?
- Hur många av resultaten på första sidan är gemensamma för två av sökmaskinerna?
- Hur många av resultaten på de två första sidorna är gemensamma för alla tre sökmaskinerna?
- Hur många fler relevanta resultat för samma sökfråga ger sökning på två sökmaskiner?
- Hur många fler relevanta resultat för samma sökfråga ger sökning på tre sökmaskiner?
- På vilket sätt skiljer sig överlag resultaten för de olika sökmaskinerna?
- Vilken sökmaskin har gett kvalitativt bättre resultat?
- Hurdana resultat finns i toppen för de olika sökmaskinerna?

Avancerad sökning

Bekanta dig med Googles avancerade sökning.

- Försök att hitta resultat som behandlar både vattenförorening och luftförorening.
- Försök att hitta resultat som endast handlar om vattenförorening men inte luftförorening.
- Försök att hitta resultat som handlar om antingen vatten- eller luftförorening.

Hur gjorde du?

Bekanta dig med en annan sökmaskin, går det att söka på motsvarande sätt?

INFORMATIONSSÖKNING VIA SOCIALA MEDIER

Använd flera olika medier och förslagsvis sådana som inte är bekanta från tidigare.

Lista på sociala medier:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_social_networking_websites

1. Du vill lära dig att dansa salsa, sök en instruktionsvideo för nybörjare.
2. Sök information inför en resa till Sardinien (orter, sevärdheter, hotell mm)
3. Sök information om din hobby
4. Sök bilder som passar att användas i en broschyr om netikett. Kontrollera om bilderna har Creative Commons licens och i så fall hurdan. Creatives Commons licensregler: <http://www.creativecommons.se/om-cc/licenserna/>
5. Sök bilder som ska pryda programbladet till skolans musikal, bilderna ska bearbetas och programbladet kostar. Sök via CC <https://search.creativecommons.org/>

ATT DISKUTERA KRING - NETIKETT

Hurdan netikett ska gruppen/skolan ha? Vilka är de viktigaste sakerna att tänka på?

ATT DISKUTERA KRING - INFORMATIONSSÖKNING I KLASS

Beakta elevernas ålder och diskutera följande:

Vilka olika steg är lämpliga för elever att gå genom vid informationssökning i klassen?

Vilka är dina erfarenheter av elevers informationssökning, vad fungerar bättre och sämre?

Formulera olika steg för informationssökning i klassen som du har användning för.

KÄLLKRITIK

Se den här videon: https://www.youtube.com/watch?v=3_a181Xkla4

- fundera på och diskutera kring hur du/ni skulle kunna använda den i undervisningen

LÄNKAR

Länkskafferiet - Bra länkar för skolan

<http://www.länkskafferiet.org/>

Skolverket (Sverige) - Kolla källan

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/kallkritik/guide-for-kallkritik-for-larare>

Internetstiftelsen i Sverige - Digitala lektioner (under uppbyggnad)

<https://digitalalektioner.iis.se>

Media Smart - läromedel om reklam om media (kräver att man loggar in, gratis)

<https://mediasmart.se>

Global Democracy - klipp om hur en modell kan förvrängas med smink + photoshop

<https://www.youtube.com/watch?v=17j5QzF3kqE>

Wikimedia Commons

https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Creative Commons

<https://search.creativecommons.org/>

Om Creative Commons licenserna

<http://www.creativecommons.se/om-cc/licenserna/>

Lista över sökmotorer

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_search_engines

Är det sant? Programserie på UR Skola

<https://urskola.se/Produkter/177414-Ar-det-sant-Kallkritik>

<https://statensmedierad.se/larommedier/kallkritikvemvadvarfor/kallkritikenutmaning.422.html>

Statens medieråd (Sverige) - Källkritik

<https://statensmedierad.se/larommedier/kallkritikvemvadvarfor/kallkritikenutmaning.422.html>

(OBS! Klicka på arbetsmaterial för att hitta mera)

Mediekompass

<http://www.mediekompass.se/lektionstips/>

Test där man försöker skilja falska webbsidor från riktiga

<https://www.opendns.com/phishing-quiz/>

Schysst på nätet - en pedagogisk handbok om e-mobbning

<https://www.argument.se/wp-content/uploads/schysst-pa-natet.pdf>

Väggskolans bibliotek - Övningar i källkritik för gymnasiet

<https://vaggaskolansbibliotek.weebly.com>

Affisch om hur man genomsöker falska nyheter

<http://www.biblioteken.fi/sites/default/files/ancmt/How%20To%20Spot%20Fake%20News%20-%20Swedish%20%281%29.pdf>

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti – Näin sinut ohjataan sosiaalisessa mediassa

http://www.oph.fi/download/188603_Palsa_Digioppimisen_arena_2017_A8.pdf

Guide till upphovsrätten på nätet

<http://kopiraitti.fi/sv/>

Yle.fi – artiklar som gäller mediefostran

<https://svenska.yle.fi/term/yle/18-3243>

Helsingin sanomat – lasten uutiset

<https://www.hs.fi/lastenuutiset/>

- Om lasten uutiset:

https://www.hs.fi/kampanjat/Nostokuvat/lastenuutiset/LastenUutiset_A4_2016_10_leiska.pdf

Sällskapet för mediefostern – Anonymt hatprat och yttrandefrihet

<https://mediakasvatus.fi/materiaali/anonymt-hatprat-och-yttrandefrihet-hatprat-yttrandefrihet-och-anonymitet-pa-natet/>

Digitala lektioner – Viktig information, vad är det?

<https://digitalalektioner.iis.se/lektion/viktig-information-vad-ar-det/>

Institutet för de inhemska språken

<https://www.sprakinstitutet.fi/sv>

Project Gutenberg

<http://www.gutenberg.org/>

Project Runeberg

<http://runeberg.org/>

Finlands artdatacenter

<https://laji.fi/sv>

Eurostats interaktiva verktyg - Young Europeans - jämförande statistik om unga i Europa

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/youth/index_en.html

Utrikespolitiska institutet - Landguiden (delvis avgiftsbelagt)

<https://www.ui.se/landguiden/>

Alex - författarlexikon (avgiftsbelagt)

<https://www.alex.se/>

NEs digitala läromedel (avgiftsbelagt)

<https://www.ne.se/info/skolor>